

13. MESURES I ACCIONS

13. MESURES I ACCIONS

La *Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge*, en el seu article 11, apartat f), estableix que els catàlegs de paisatge incorporaran *una proposta de mesures i accions necessàries per a assolir els objectius de qualitat paisatgística* (exposats al capítol 12 d'aquesta memòria). Les mesures, tal i com s'han concebut en el Catàleg, equivalen a criteris generals que contribueixen a l'assoliment dels objectius de qualitat paisatgística. Les accions corresponen a actuacions, projectes o iniciatives impulsades que, seguint els criteris establerts prèviament, també ajudin a l'assoliment dels objectius de qualitat paisatgística definits. En cap dels dos casos es tracta d'una llista exhaustiva de criteris i accions, atès que l'assoliment de l'objectiu de qualitat paisatgística depèn en molts casos de dinàmiques que s'escapen de l'àmbit d'actuació del catàlegs de paisatge.

La proposta de mesures i accions ha de servir, entre altres propòsits, per a la definició de les directrius de paisatge que estableix la mateixa Llei del paisatge de Catalunya i que ha d'elaborar el Departament de Política Territorial i Obres Públiques per a la seva incorporació en el planejament territorial. Així, en el seu article 12, estableix que les directrius del paisatge són les determinacions que, basant-se en els catàlegs del paisatge, precisen i incorporen normativament les propostes d'objectius de qualitat paisatgística en els plans territorials.

D'aquesta manera, la Llei estableix que els plans territorials parcials i els plans directors territorials determinen els supòsits en els quals les directrius són d'aplicació directa, els supòsits en els quals són d'incorporació obligatòria quan es produeixi la modificació o la revisió del planejament urbanístic i els supòsits en els quals les actuacions requereixen un informe preceptiu de l'òrgan competent en matèria de paisatge. Els plans territorials parcials i els plans directors territorials també poden determinar quan les directrius del paisatge són recomanacions per al planejament urbanístic, per a les cartes del paisatge i per a altres plans o programes derivats de les polítiques sectorials que afectin el paisatge. En aquest darrer supòsit, els plans o els programes que s'aprovin han d'ésser congruents amb les recomanacions de les directrius del paisatge.

El present capítol, doncs, conté una proposta de criteris i accions orientats a assolir els objectius de qualitat paisatgística definits per tot l'àmbit territorial del Camp de Tarragona (capítol 12). Alguns dels criteris i accions proposades, per la seva naturalesa física i urbanística i la seva escala territorial, poden tenir una especial incidència en l'elaboració de les directrius de paisatge que han d'integrar-se en el planejament territorial. D'altres, poden generar, orientar i trobar la seva expressió en les diverses actuacions sectorials o en projectes d'escales més detallades.

OBJECTIU 1

Un paisatge urbà rehabilitat i valoritzat en la seva part històrica, i de qualitat arquitectònica, endreçat i dissenyat per a la millora de la qualitat de vida dels ciutadans.

CRITERIS

- Protegir el caràcter dels nuclis que conserven la seva configuració històrica.
- Integrar gradualment els elements arquitectònics que, per les seves dimensions o aspecte, provoquen un impacte paisatgístic.
- Protegir determinats espais agrícoles productius que llinden amb del territori urbà o periurbà com elements que afegixen qualitat paisatgística i ambiental, sobretot en contextos urbans densos.
- Conservar, en aquells nuclis on encara siguin visibles, les trames de les antigues muralles que encara avui es conserven en el teixit urbà.
- Protegir el caràcter de determinades localitats d'origen medieval (pobles i viles situades al nord i al llarg de l'eix del riu Gaià).
- Preservar les tècniques, materials i tipologies constructives de cada zona quan siguin compatibles amb les funcions i la tecnologia actual.
- Considerar, en les noves actuacions, amb especial atenció en els parcs periurbans, la configuració espacial de l'espai agrícola tradicional (traces, sistemes hidràulics, tanques tradicionals...). Avaluar la possibilitat de destinar part de l'espai a horts urbans de gestió municipal mitjançant associacions sense ànim de lucre.
- Crear paisatges de silenci, a l'entorn de parcs, jardins, zones hospitalàries,...., a través de murs vegetals o estructures topogràfiques.
- Limitar la construcció de nous edificis alts i singulars a aquells indrets dels nuclis urbans que no en perjudiquin l'aspecte (afectació als àmbits de visió, a les línies d'horitzó, a les fragilitats, a les exposicions visuals, competència amb els campanars,...), i afavorint aquells projectes que s'integrin en l'entorn i tinguin qualitat arquitectònica.
- Incorporar progressivament arbrat als carrers, passeigs i viari urbà en general adaptant a cada cas les espècies arbòries adequades a les amplades, orientació, amplada de la vorera i requeriments generals del carrer, i prioritant l'ús d'espècies adaptades a

cada lloc tant en l'espai públic com en el privat.

- Protegir aquells espais agrícoles productius inserits aïlladament en l'interior de l'espai urbà o periurbà com elements que afegixen qualitat paisatgística i ambiental, sobretot on hi hagi contextos urbans molt densos.
- Establir normes generals per a la senyalètica dels municipis.
- Soterrar les línies elèctriques als nous sectors urbans.
- A més a més de seguir les consideracions de la Llei 6/2005, de 2 de juny, de modificació de la Llei 7/1993, del 30 de setembre, de carreteres en relació a la publicitat, es considera una bona pràctica:
 - Regular la tipologia (formes, colors, dimensions) de la publicitat de les carreteres de manera que s'adapti a l'especificitat dels paisatges on s'ubica,
 - Limitar la publicitat en els casos en que pot interferir o impedir la contemplació d'un element patrimonial d'interès i
 - Retirar les estructures i en desús d'antics cartells publicitaris.

ACCIONS

- Identificar i senyalitzar, **els itineraris d'interès paisatgístic urbà**, dotant-los de mobiliari que permeti l'observació i gaudi del paisatge.
- Elaboració de cartes de colors i recomanacions pels acabats (façanes, paraments i cobertes) d'abast supramunicipal, prenent en consideració el caràcter de cadascuna de les unitats de paisatge del Camp de Tarragona. Caldria que cada municipi incorporés aquestes prescripcions en els POUM per tal de garantir la integració dels edificis en el seu entorn urbà i una harmonització dels nuclis urbans amb cadascun dels paisatges identificats en el Catàleg.

- Regulació per part dels municipis, mitjançant ordenances municipals, de la publicitat, la **senyalització i la retolació comercial**, amb especial èmfasi en els espais de rellevància paisatgística pel seu interès històric, estètic o religiós. Els nuclis prioritaris d'actuació són els situats al llarg del litoral i els de l'aglomeració urbana de Reus-Tarragona.
- Promoure accions per tal de **recuperar el patrimoni urbà**, tant l'històric com l'arquitectònic, establint programes de rehabilitació de façanes i elements singulars (campanars, fonts, abeuradors, safareigs, etc.) que estiguin en mal estat.
- Aprofitar els instruments de planejament derivats en el sòl urbà **per millorar i rehabilitar els paisatges urbans**, en especial dels espais públics (carrers, places, aparcaments), de les àrees i conjunts urbans d'interès paisatgístic considerats en el present catàleg.
- Realitzar un estudi per **valorar la possibilitat de soterrar algunes línies elèctriques** de les trames preexistents dels municipis situats a la unitat Reus-Tarragona, la Plana del Baix Penedès, el Litoral del Penedès, Baix Gaià, i en els trams que transcorrin a les proximitats de qualsevol nucli urbà del Camp de Tarragona (especialment a les unitats de les Muntanyes de Tivissa- Vandellòs, Plana del Baix Camp, Camps del Francolí, i Conca de Poblet).

OBJECTIU 2

Uns assentaments urbans amb un creixement ordenat, dimensionat d'acord a les necessitats reals i que no comprometi el futur del caràcter agrícola dels espais circumdants als nuclis urbans.

CRITERIS

- Promoure un poblament compacte dels nuclis urbans ja consolidats evitant la creació de nous assentaments urbans sense contigüitat a les trames existents i prioritant la urbanització que relligui les trames disperses de la perifèria i reompli els buits intersticials.
- Afavorir unes fronteres nítides i de qualitat entre els espais urbans i els espais agrícoles o naturals de les perifèries.
- En els nous creixements urbans previstos al Litoral del Camp, fer reserves suficients d'espais lliures, en diverses formes (parcs urbans, parcs periurbans, espais naturals conformats per rieres,...), per evitar un continu urbà dens i crear un mosaic de peces construïdes amb generosos espais oberts que permetin el gaudi del paisatge així com visualitzar el mar des de diversos indrets de les segones línies.
- Potenciar uns espais oberts que s'integrin a les trames dels assentaments urbans.
- Respectar, en els creixements urbans, la continuïtat del possible, mantenir-los descoberts i amb un tractament paisatgístic adequat.
- Evitar la transformació dels perfils topogràfics i l'afectació de les panoràmiques i visuals des de la trama urbana vers els espais oberts.
- Considerar i posar en valor els elements històrics i culturals de paisatge que identifica el catàleg: ermites, castells, masies, arbres, elements de pedra seca, camins, parcel·lacions, etc. en les noves extensions urbanes.
- Tenir en compte les fites emblemàtiques a partir dels elements i les dinàmiques inventariades en aquest catàleg, en els nous creixements urbans.

- Integrar paisatgísticament els diferents espais verds urbans (parcs, zones verdes, places, passeigs, etc.) en xarxes connectades amb els espais oberts circumdants, en la línia de les anomenades *vies verdes*. Definir, en aquest sentit, itineraris paisatgístics que enllacin la xarxa viària rural, els components del medi natural i els teixits urbans, així com crear parcs periurbans de transició entre els assentaments urbans i els espais oberts, que respectin, a més dels valors i elements paisatgístics indicats, la morfologia del terreny prèvia.
- Planificar espais d'hort en les noves extensions urbanes on es prevegin beneficis paisatgístics i socials. Aquests horts seran objecte d'una adequada ordenació paisatgística.
- Respectar una distància mínima entre els nous creixements urbans i les infraestructures viàries i ferroviàries de gran capacitat existents per preservar la tranquil·litat i el benestar dels residents. Alhora, el traçat de noves infraestructures de gran capacitat s'haurà de planificar tenint en compte els assentaments urbans ja existents i, si és necessari, establir una distància mínima entre aquests i la nova infraestructura.

1. Vies Verdes: El projecte de Vías Verdes de la Fundació de los Ferrocarriles Españoles, no té relació amb el concepte de vies verdes que s'ha utilitzat en el Catàleg.

ACCIONS

- Incorporar en les disposicions d'ordenació urbanística consideracions paisatgístiques que ajudin a respectar el caràcter de les poblacions del Camp de Tarragona, tractarà aspectes paisatgístics com volums, tipologies de construccions i de materials, així com colors.
- Millorar la qualitat paisatgística **dels espais periurbans de la unitat Reus-Tarragona**, des dels Prats de la Pineda fins el Francolí, relligant els espais periurbans de Vila-seca, la Canonja, barris de ponent (Bonavista, Campclar, Torreforta,...), i Constantí, creant espais, àrees i itineraris per al seu ús públic, i enllaçant-los amb el futur parc agro-forestal del nord de la ciutat de Tarragona (Bosc de Tarragona).
- Promoure **accions d'integració paisatgística** en els sectors que estan en contacte amb espais naturals i/o actuen com a corredor ecològic i visual vers l'interior, com Muntanyans II a Torredembarra o el Gorg de Creixell; també en els vessants orientals de la Muntanya de Sant Joan-Tamarit, tocant a la desembocadura del Gaià, per la seva incidència visual i ambiental sobre l'espai de la desembocadura del Gaià i sobre els retalls de costa inclosos en el PEIN de Punta de la Móra.

OBJECTIU 3

Unes urbanitzacions endreçades, amb perímetres nítids, i amb qualitat paisatgística.

CRITERIS

- En el marc de la Llei de regularització i millora d'urbanitzacions amb deficiències urbanístiques, promoure accions per tal dotar les urbanitzacions de serveis urbans bàsics, impulsant la millora de la qualitat estètica i ambiental integral: accessos, perifèries, regulació de les tipologies constructives i dels tipus de cobertes i els codis cromàtics en les edificacions, així com l'asfaltat de carrers, l'enllumenat públic, la recollida de residus, o la creació i rehabilitació dels espais públics.
- Millorar els perímetres de les urbanitzacions, amb dues finalitats: qualitat paisatgística i de protecció davant els incendis forestals.
- Incorporar progressivament arbrat als carrers i vies de les urbanitzacions prioritzant l'ús d'espècies autòctones de cada territori, tant en l'espai públic com en el privat.
- Vetllar per la prevalença d'elements naturals en el conjunt d'aquests teixits i integrar els valors naturals i les espècies vegetals característiques pròpies del lloc en la urbanització de l'espai públic i l'enjardinament de les parcel·les privades,
- Integració i valorització dels elements amb valor històric, simbòlic, religiós, productiu o estètic, que es trobin incloses a les urbanitzacions o properes a aquestes, com són marges de pedra seca, conreus, masos, castells,...

ACCIONS

- Identificar **els espais que permetin observar i gaudir del paisatge des de les urbanitzacions**, dotant-los del mobiliari i la senyalització corresponent.
- Elaboració de **cartes de colors i recomanacions pels acabats** (façanes, paraments i cobertes) d'abast supramunicipal, per tal de garantir la integració dels edificis de les urbanitzacions en el seu entorn paisatgístic i preservin el caràcter constructiu de cada zona. Cada municipi hauria d'incorporar aquesta carta de colors i memòries de qualitat dels materials específica per a les urbanitzacions, en els seus respectius POUM. Les urbanitzacions on caldria actuar amb prioritats són:
 - Alt Gaià: Mas Vermell, Mas de Gassons, Bonany, l'Arboçar, Mas d'en Pere, i Seguer.
 - Montmell: La Moixeta i Les Pinedes Altes, La Talaia, Mirador del Penedès, Mas Mateu, La Pineda de Santa Cristina, i el Priorat de la Bisbal.
 - Plana de l'Hospitalet de l'Infant: urbanitzacions disperses per la perifèria dels nuclis de l'Hospitalet de l'Infant i Miami Platja
 - Escornalbou-Puigcerver: Mar de Riudecanyes, Montclar
 - Conca d'Alforja-Vilaplana: Portugal, les Barqueres, Aires del Camp, Roquesbrunes, La Flor del Camp, Castellmoster, i Les Masies Catalanes.
 - Camps del Francolí: Les Masies Catalanes, Mas Gassó, El Serradal i La Cabana.
 - Plana de l'Alt Camp: urbanització dispersa del nord del nucli urbà de Valls, i el Mas del Plata.
 - Baix Gaià: urbanitzacions aïllades de l'interior oest de la unitat (especialment al municipi de El Catllar).

- Massís de Bonastre: urbanitzacions aïllades de l'entorn del coll de Santa Cristina (eix de la carretera C-246) i del municipi de Vespella de Gaià.
 - Camps de Santes Creus: La Plana del Molí.
 - Garraf: urbanitzacions disperses.
-
- Realitzar un estudi per **valorar la possibilitat de soterrar algunes línies elèctriques** que transcorren per l'interior de les urbanitzacions, sobretot les de:
 - Alt Gaià: l'Arboçar i Mas d'en Pere.
 - Conca d'Alforja-Vilaplana: La Flor del Camp i Castellmoster.
 - Plana de l'Alt Camp: Mas del Plata.
 - Baix Gaià: Bonaire. Els Manous, Pinalbert, La coma, i El Mas d'en Virgili.
 - Massís de Bonastre: La Masieta i la Font d'en Talló..
 - Garraf: Els Jardins de Cunit i urbanitzacions de Calafell.

OBJECTIU 4

Uns paisatges litorals naturals i agrícoles gestionats integralment, preservant-los de la urbanització i les infraestructures, i fent-los accessibles al gaudi i l'ús social amb respecte vers els valors naturals i estètics.

CRITERIS

- Conservació dels paisatges natural i agrícoles, protegits de la urbanització i del pas d'infraestructures i, per tant, no fragmentat.
- Gestió dels paisatges litorals per assolir una elevada qualitat paisatgística.

ACCIONS

- Estudiar la viabilitat d'assignar una figura de protecció més elevada per als espais del litoral del Baix Gaià i Litoral del Penedès i per als espais dels Prats de la Pineda i Cal·lípols.
- Impulsar i desenvolupar la **gestió en els espais naturals del litoral inclosos en el PEIN** o en l'inventari de zones humides:
 - Antiga llera de la riera de la Bisbal(les Madrigueres)
 - Platja de Torredembarra i Creixell
 - Desembocadura del Gaià
 - Tamarit-Punta de la Móra
 - Desembocadura del Francolí
 - Sèquia Major
 - Desembocadura de la riera de Maspujols o Riudoms
 - Desembocadura de la riera de Riudecanyes
 - Desembocadura del torrent de l'Estany Gelat
 - Dembocadura del riu Llastres
 - La Rojala- platja del Torn

- Estudiar la necessitat de **restaurar alguns hàbitats forestals, els sistemes dunars i les zones humides** existents al Camp de Tarragona amb l'objectiu de garantir la conservació d'aquests paisatges litorals singulars amenaçats.
- Crear, una **xarxa d'itineraris d'interès paisatgístic** a partir dels identificats en el Catàleg per observar el sistema dunar i les maresmes, així com els principals miradors que permeten la seva contemplació. Els itineraris poden ser camins de ronda, itineraris urbans de descoberta del medi o itineraris de coneixement del patrimoni cultural, siguin rodats o no. Els itineraris bàsics per aquesta proposta, inclosos en el Catàleg, son:
 - Des de la Platja de la Rojala fins Hospitalet de l'Infant-Miami Platja.
 - Litoral del Camp, des de la desembocadura de la riera de Riudecanyes, fins el Cap de Salou
 - Des del Cap de Salou, fins l'extrem sud del Port de Tarragona
 - Baix Gaià, des de la Platja Llarga fins Altafulla
 - Muntanyans de Torredembarra, fins les platges de Roda de Barà.
- Promocionar i donar suport a les a les **iniciatives de custòdia del territori** i de gestió d'espais litorals per part d'associacions sense ànim de lucre, alhora que s'impliqui a la societat civil en la protecció, gestió i ordenació del paisatge del litoral.
- Emprar el potencial didàctic i pedagògic dels espais naturals litorals del Camp de Tarragona amb l'objectiu d'augmentar el grau d'identificació de la població amb aquests paisatges i conscienciar-la del seu caràcter de bé escàs. Es recomana l'elaboració de guies naturalistes de cadascun dels principals espais naturals i trams d'interès natural i la seva vinculació amb els itineraris esmentats més amunt.

- **Regular de manera sostenible la freqüentació** d'aquests paisatges, essent respectuós amb la fragilitat dels ecosistemes. A l'efecte, condicionar unes zones de pas elevades i segregades, senyalitzar i delimitar àrees d'accés restringit (en especial dunes). Els ecosistemes més afectats són:
 - Antiga llera de la riera de la Bisbal (les Madrigueres)
 - Platja de Torredembarra i Creixell
 - Desembocadura del Gaià
 - Tamarit-Punta de la Móra
 - Platja LLarga
 - Desembocadura del Francolí
 - Sèquia Major i Prats de la Pineda
 - Desembocadura de la riera de Maspujols o Riudoms
 - Desembocadura de la riera de Riudecanyes
 - Desembocadura del torrent de l'Estany Gelat
 - Desembocadura del riu Llastres
 - Platja de l'Arenal
 - La Rojala- platja del Torn

- Integrar, per part dels ajuntaments del litoral, aquest paisatge en la **promoció dels seus recursos turístics**.

OBJECTIU 5

Uns paisatges litorals urbanitzats amb unes intervencions dirigides a dotar-los de qualitat i de noves identitats, a la vegada que se'n millori l'accessibilitat per al gaudi i l'ús social.

CRITERIS

- Promocionar la qualitat del paisatge litoral del Camp de Tarragona a través d'unes façanes marítimes endreçades i harmòniques, i, allà on s'escaigui, restaurar els elements naturals propis d'aquests ambients naturals (sistemes dunars, aiguamolls litorals, pinedes litorals, etc.)
- Endreçar les façanes marítimes, preservant i potenciant els seus referents visuals i identitaris que els diferencien d'altres del litoral mediterrani (l'antic far de Cambrils, sistemes dunars de Torredembarra,...)
- Garantir en la construcció de nous passeigs marítimes els criteris d'integració paisatgística i es respecte de la topografia i la vegetació pròpia dels sistemes naturals costaners.
- Vetllar per garantir unes façanes marítimes que permetin gaudir del paisatge amb la mínima afectació possible sobre la seva qualitat i el seu caràcter.
- Incorporar criteris d'integració paisatgística en el disseny de les marines seques que es puguin crear per descongestionar els ports esportius existents al litoral del Camp de Tarragona, sobretot a L'Hospitalet de l'Infant, Cambrils, Salou, Altafulla, Coma-ruga i Segur de Calafell. Caldria ubicar les marines en indrets que no impliquin un impacte visual significatiu ni una fragmentació paisatgística del territori, d'acord amb allò establert al present Catàleg.

ACCIONS

- **Delimitar, protegir i, quan s'escaigui, restaurar els camins de ronda** que articulen el paisatge litoral. Els camins han de ser accessibles al major nombre de la població en els següents trams, de sud a nord:
 - Des de la Platja de la Rojala fins Hospitalet de l'Infant-Miami Platja.
 - Litoral del Camp, des de la desembocadura de la riera de Riudecanyes, fins

el Cap de Salou

- Des del Cap de Salou, fins l'extrem sud del Port de Tarragona
 - Baix Gaià, des de la Platja Llarga fins Altafulla
 - Cap Gros i Muntanyans de Torredembarra, Roc de Sant Gaietà fins les platges de Roda de Barà.
- Incorporar, al si dels catàlegs municipals de patrimoni, els **elements distintius i característics de cada tram de costa** (edificis singulars, barris mariners, drassanes, tinglados, llotges, magatzems portuaris, fars, cases de pescadors, etc.) per garantir la conservació dels seus valors paisatgístics.
 - Aprofitar els **instruments de planejament derivats en el sòl urbà per millorar el paisatge dels espais portuaris** del litoral de Tarragona assegurant la seva integració en el paisatge. Caldria prioritzar els de L'Hospitalet de l'Infant, Cambrils, Salou, Altafulla, Coma-ruga i Segur de Calafell.
 - **Integrar els camins de ronda existents al planejament urbanístic**, ja sigui al pla d'ordenació urbanística municipal que correspongui, o a un pla especial urbanístic a l'efecte. Alhora, el planejament urbanístic nou o la seva revisió ha de preveure el recorregut futur, en els trams no existents, dels camins de ronda del respectiu terme municipal, a fi i efecte de poder establir un camí de ronda que recorri i enllaci els indrets del litoral del Camp de Tarragona.
 - **Limitar a través de regulació la construcció de noves vies d'accés motoritzat a les platges** del litoral del Camp de Tarragona, com a mecanisme per dimensionar l'afluència de visitants, cosa que permetrà mantenir el caràcter i els valors de les platges.
 - **Impulsar la capacitat i la potència dels ports existents** al litoral català com a mesura per limitar la construcció de nous ports i reduir-ne l'impacte sobre el paisatge de la costa.

- Establir **mesures de dinamització social i cultural** d'aquests espais litorals amb el propòsit d'afavorir l'ús i la valoració d'aquest paisatge per part de la població local i dels seus visitants.

OBJECTIU 6

Uns paisatges naturals² de qualitat que compaginin l'activitat agropecuària, d'extracció i aprofitament sostenible de recursos naturals i l'ús turístic i de gaudi.

CRITERIS

- Garantir uns paisatges naturals amb una vegetació pròpia del domini biogeogràfic que els correspon.
- Gestionar de manera efectiva els paisatges naturals, amb l'objectiu d'assolir una adequada qualitat paisatgística.
- Garantir l'existència d'uns paisatges naturals que combinin el respecte per l'evolució i la dinàmica naturals amb el manteniment del patrimoni material i dels valors culturals associats a aquesta mena de paisatge
- Buscar fórmules urbanístiques que permetin relligar o donar algun tipus de continuïtat als espais verds urbans (parcs, places, passeigs, etc.) respecte els espais oberts circumdants.
- En la construcció de noves infraestructures o ampliacions del sòl urbanitzable, caldria evitar afectar els connectors ecològics del Camp de Tarragona, d'acord amb la cartografia temàtica d'aquest catàleg.
- Vetllar pel manteniment de la vocació agrícola de les àrees que envolten els espais protegits, atesa la seva funció d'àrea *tampó*.
- Vetllar per la introducció de criteris paisatgístics en la normativa i la planificació sectorial relativa a espais naturals i política forestal. En general, es promourà una gestió sostenible dels espais forestals de l'àmbit territorial.
- Vetllar perquè els *plans especials de protecció i millora del medi natural i del paisatge*, o figures anàlogues d'ordenació d'espais protegits, accentuin els continguts en matèria de paisatge.

- Facilitar i promoure les iniciatives voluntàries de conservació de la natura i el paisatge mitjançant, entre altres, les Agrupacions de Defensa Vegetal (ADV) i Forestal (ADF) i les entitats de custòdia del territori.
- Considerar els valors identificats en el Catàleg en l'elaboració dels mapes de capacitat acústica dels municipis amb la finalitat de reforçar els paisatges amb més tranquil·litat.

ACCIONS

- Crear o impulsar, segons s'escaigui, **instruments de gestió dels Espais d'Interès Natural**, següents:
 - Muntanyes de Tivissa-Vandellòs
 - Sistema pre-litoral central (Alt Gaià)
 - El Montmell-Marmellar
 - Massís de Bonastre
 - Obagues del riu Corb
- Estudiar la viabilitat d'assignar una figura de protecció més elevada per als espais del litoral del Baix Gaià i Litoral del Penedès i per als espais dels Prats de la Pineda i Cal·lípols.
- Dinamitzar la creació definitiva del **Parc Natural de les Muntanyes de Prades i Poblet**.
- Considerar la possibilitat d'atorgar alguna figura de protecció a la **Muntanya d'Escornalbou**, per contenir la sureda més meridional de Catalunya, i dotar aquest espai d'un òrgan gestor.
- Vetllar, per part dels organismes competents, pel correcte compliment de la legislació en matèria d'**accés motoritzat al medi natural**.
- Incentivar la **gestió pública o consorciada dels boscos** com a mesura complementària a la política de prevenció dels incendis forestals, principalment en aquells sectors en

² A efectes d'aquesta proposta de mesures, s'entén per «paisatge natural» aquella porció de territori en què dominen els processos i les formes pròpies del medi natural, cosa que no implica que no hi hagi hagut un modelat antròpic del mateix.

què, després de l'abandonament dels conreus i per successió vegetal, s'han generat de bell nou masses forestals contínues.

- Elaborar un **estudi que defineixi les línies estratègiques per valoritzar el potencial turístic** basat en paisatge del Camp de Tarragona amb determinació de rutes i miradors, patrimoni natural, arquitectònic, cultural, etc.
- Creació de **rutes paisatgístiques pels espais naturals** més destacats que promoguin el seu coneixement i gaudi, partint dels itineraris paisatgístics establerts en el Catàleg. Les rutes haurien d'enllaçar viari rural, espais naturals i nuclis urbans.
- Promoure la **declaració d'espais d'interès natural a escala de planejament municipal** o figures anàlogues amb participació dels municipis i la ciutadania.
- Elaboració, per part d'ens locals, de **campanyes de sensibilització** sobre la importància de protegir i ordenar els espais naturals incidint també, en el seu ús recreatiu mitjançant la planificació integrada d'aquest ús públic i la conservació i aprofitament dels recursos naturals.

OBJECTIU 7

Un sol no urbanitzable on les actuacions permeses (equipaments d'interès públic, explotació de recursos naturals, construccions agràries, i reconstrucció i rehabilitació de masies i cases rurals...) contribueixin a posar en valor els paisatges per mitjà d'una bona integració amb l'entorn tant de les construccions com dels espais lliures associats.

CRITERIS

- Prioritzar localitzacions que permetin l'aprofitament de zones que ja hagin sofert un procés de degradació i/o transformació elevat. Reutilitzar o rehabilitar edificacions ja existents que siguin ampliables o es trobin en desús.
- Evitar localitzacions en espais d'especial protecció o de valors paisatgístics singulars identificats en aquest Catàleg i en el planejament territorial.
- Escollir una localització adequada que permeti mantenir l'estructura física i les qualitats perceptives del lloc. Cal evitar la seva ubicació en espais visualment destacats com ara en carenes, fons de vall i en general, en punts focals respecte carreteres i miradors identificats en el Catàleg quan suposi un impacte paisatgístic negatiu.
- Assegurar una ordenació del conjunt que tingui en compte la visibilitat des de l'entorn, en especial el fons escènic dominant i els punts d'observació freqüentats. Cal evitar impactes visuals innecessaris propiciant una ordenació que permeti la incorporació de mesures d'integració com ara franges i espais arbrats que facilitin la transició entre l'element construït i l'entorn més immediat o redueixin la visibilitat dels elements impactants.
- Concebre una ordenació unitària del conjunt que compatibilitzi les demandes pròpies de l'activitat amb els condicionats del lloc. En aquest sentit cal evitar l'afectació dels principals components del paisatge (proporcions del parcel·lari, topografia, vegetació...), assegurar la compacitat del conjunt (el grau de densitat dependrà de les condicions de la parcel·la) i posar en relació els eixos de l'ordenació amb les principals línies que estructurin el paisatge (límits veïns, talussos, franges boscoses, vials...)
- Evitar una ocupació excessiva de la parcel·la amb les construccions i instal·lacions de l'activitat, tenir en compte franges perimetrals de transició.
- Evitar els volums construïts (mides, proporcions i formes) fora d'escala en relació amb els principals components del paisatge (arbrat, elevacions topogràfiques, talussos, murs de pedra seca...). Cal buscar l'equilibri entre l'element natural i el construït.
- Definir la disposició i el disseny de façanes i cobertes amb criteris de conjunt unitari i en consonància amb l'entorn.
- Recuperar i revaloritzar l'arquitectura rural que històricament ha tingut un paper específic en la configuració i dotació de significat del paisatge dels espais oberts de l'àmbit territorial. Els principals exponents d'aquesta arquitectura són:
 - Masos, masies i cases de tros
 - Cabanes de pedra seca
 - Marges de pedra seca
 - Mines d'aigua, cisternes, pous, safareig
- Vetllar perquè els acabats exteriors de façanes i cobertes contribueixin a la integració de les construccions en el paisatge. La utilització de materials durables, una bona execució en obra i un cromatisme harmònic amb el fons escènic dominant i amb una gamma de colors que evitin grans contrastos amb l'entorn; són estratègies positives en aquest sentit.
- Promoure l'adequació paisatgística de les instal·lacions auxiliars associades a les activitats permeses en el SNU (magatzems, coberts, dipòsits, sitges, tanques, aparcaments, espais de circulació, àrees d'estada, etc.).
- Mantenir la vegetació existent i crear noves plantacions com a recurs d'integració paisatgística per excel·lència, ja que permet relacionar les construccions amb el paisatge del seu entorn, així com ocultar i destacar elements i millorar les condicions ambientals de les explotacions.
- Limitar la col·locació de tanques als casos imprescindibles i en tot cas, procurar que siguin permeables visualment, accessibles al pas de la petita fauna i que, si es considera oportú, vagin acompanyades de vegetació adequada.

ACCIONS

- Desenvolupar un **manual de bones pràctiques** per la construcció d'edificacions al medi rural, que tingui en compte les volumetries, els materials, colors i la vegetació associada.
- Elaborar un **inventari de les principals construccions en sòl no urbanitzable obsoletes i de baixa qualitat** del Camp de Tarragona, especificant una nova finalitat per a cada construcció (eliminació, reutilització en usos diferents...).
- Incloure un **annex a l'apartat de normativa del sòl no urbanitzable** dels plans d'ordenació urbanística municipal per a les construccions de nova planta i ampliació o arranjamant d'edificacions existents que defineixi una carta de colors i materials pròpia per a cada municipi.
- Rehabilitar els edificis o elements amb alt valor històric i/o simbòlic en estat de degradació. Les zones prioritàries d'actuació han de ser:
 - Masos dels Camps del Francolí
 - Pobles abandonats de les Muntanyes de Tivissa-Vandellòs
 - Pobles abandonats de la Serra de Llaberia
 - Pobles abandonats del Montmell
- Fomentar, a través de **campanyes de sensibilització al sector agrícola**, que els paraments exteriors i les cobertes de les edificacions situades en sòl no urbanitzable estiguin ben acabats i que els propietaris els mantinguin en les degudes condicions estètiques i de conservació.

OBJECTIU 8

Unes vies de comunicació integrades en el territori i en el paisatge que permetin la connectivitat ecològica i la continuïtat paisatgística i social del territori.

CRITERIS

- Procurar conservar la morfologia del terreny minimitzar els desmuntats i terraplens i prioritzar els túnels i els falsos túnels en la construcció de noves infraestructures lineals en zones de relleu, en especial en àrees d'alt valor paisatgístic definides en el catàleg.
 - Tenir especial cura a l'hora de construir noves infraestructures lineals que afectin els fons escènics i els paisatges amb interès connector definits en aquest catàleg.
 - Evitar l'increment de l'efecte barrera o de fragmentació de les infraestructures lineals en el corredor litoral i al sector central de la unitat Reus-Tarragona, que comprenen paisatges amb interès connector i paisatgístic definits en el catàleg.
 - Prioritzar els desdoblaments de les vies actuals per sobre de la construcció de noves vies.
 - Procurar minimitzar l'impacte visual de les infraestructures noves i existents mitjançant pendents dels talussos tendents a una secció de 2:1 a 3:1 i la revegetació per hidrosembra i plantacions sempre segons les condicions específiques del territori, emprar els runams sobrats per a la restauració de pedreres.
 - Restaurar paisatgísticament els talussos de les infraestructures de comunicació lineals, tant de les noves com de les existents. En aquest sentit, es prioritzarà la revegetació del talús, en especial mitjançant espècies arbòries i arbustives autòctones, de manera que es reproduïxin en la mesura del possible els ecosistemes que són propis de l'àrea afectada. També inclou els espais intersticials de rotondes, mitjaneres, desviaments, parts baixes de viaductes, etc.
 - Ser imaginatiu en el disseny de les noves infraestructures, fent una reflexió paisatgística de l'espai que han d'ocupar, respectant i reforçant els valors i el caràcter de la unitat de paisatge on s'ubiquen.
- Procurar que el pas de les infraestructures viàries de nova construcció respectin les perspectives paisatgístiques dels itineraris cartografiats en aquest catàleg.
 - Fomentar l'ordenació paisatgística de les activitats comercials associades als eixos viaris amb incidència visual (edificis, productes exposats a l'aire lliure, instal·lacions adjacents, retolació, etc)
 - Concentrar la ubicació d'àrees de servei en àrees que ja compten amb altres tipus d'edificacions o instal·lacions i restringir-la en els itineraris amb valor paisatgístic.
 - Els estudis d'impacte i integració paisatgística de les noves àrees de servei han de tenir en compte, sobretot:
 - L'impacte de la intervenció des de la carretera i de la visió panoràmica llunyana.
 - La conca visual afectada i el seu grau de visibilitat des de les visuals més freqüents o rellevants, des dels nuclis i en particular des dels itineraris designats com de interès paisatgístic en aquest Catàleg.
 - A més a més de seguir les consideracions de la Llei 6/2005, de 2 de juny, de modificació de la Llei 7/1993, del 30 de setembre, de carreteres, en relació a la publicitat, es considera una bona pràctica:
 - Regular la tipologia (formes, colors, dimensions) de la publicitat de les carreteres de manera que s'adapti a l'especificitat dels paisatges on s'ubiqua,
 - Limitar la publicitat en els casos en que pot interferir o impedir la contemplació d'un element patrimonial d'interès i
 - Retirar les estructures i en desús d'antics cartells publicitaris.

ACCIONS

- **Tenir en compte la integració paisatgística de les noves infraestructures viàries** projectades, incloent mesures d'integració. Hauria de fer-se per:
 - Proposta de remodelació de la C-37, entre El Pont d'Armentera i el Coll d'Esblada.
 - Proposta de remodelació de la C-242, entre Les Borges del Camp i les Crestes del Blai (Ulldemolins), i de la T-701, entre el Coll d'Albarca i Prades.
- Tenir especial cura per les àrees amb valor simbòlic al construir infraestructures (autovies, autopistes, corredors ferroviaris). Aquestes àrees són:
 - Paisatge de l'Avellaner dels Camps del Francolí
 - Paisatges mironians a la Plana del Baix Camp
 - Paisatge amb arquitectura rural de pedra seca a la Conca de Poblet i la Plana de l'Alt Camp.
- Elaborar un **Pla de restauració de fragments de carreteres fora d'ús** que inclogui l'eliminació de quitrans i elements del viari.
- Restaurar els camins rurals, les carreteres, els senders, les vies pecuàries i altres vies de comunicació que resultin afectades per la construcció de noves infraestructures lineals, garantint-ne la permeabilitat.
- Incloure, als Catàlegs de Béns dels diferents POUMs o altres figures de planejament municipal **les fileres d'arbres** que voregen algunes carreteres.
- **Impulsar una xarxa de miradors associats a les infraestructures de comunicació viàries** identificats en aquest catàleg. Els prioritaris són:
 - Coll de Belltall (C-14)

- Carretera TP-2002 a l'alçada del monestir de Santes Creus
- Coll de Lilla (N-240)
- Venta de la Llena (C-242)
- Cingle Blanc (TV-7092)
- Cingle del Rabascall (T-704)

OBJECTIU 9

Uns accessos als nuclis urbans ordenats paisatgísticament que facilitin la transició entre els espais oberts i els paisatges urbans i que reforcin el caràcter i la identitat de les poblacions

CRITERIS

- Introduir un apartat específic en els plans d'ordenació urbanística municipal sobre el tractament paisatgístic del viari d'accés a les poblacions, per tal de garantir uns accessos als nuclis urbans ordenats i que facilitin la transició entre els espais oberts i els paisatges urbans, a la vegada que reforcin el caràcter i la identitat dels nuclis urbans als quals estan vinculats.
- Evitar la construcció d'edificis amb un grau d'impacte visual sobre perfils escènics característics de les entrades dels nuclis urbans, partint dels perfils i façanes urbanes detectades en el catàleg
- Fomentar la creativitat paisatgística a les entrades a nuclis urbans amb finalitats de dignificació d'aquests espais, fent visibles els valors estètics que es reconeix en aquest catàleg.
- Promoure accions encaminades a ordenar la senyalització urbana per tal d'adequar-la a les dimensions i característiques de cada nucli del Camp de Tarragona.
- Regular el disseny i la implantació dels rètols publicitaris a l'entorn de les carreteres, a l'entrada dels municipis i dins l'espai urbà prenent en consideració els següents criteris:
 - Regular la tipologia (formes, colors, dimensions) de la publicitat de les carreteres de manera que s'adapti a l'especificitat dels paisatges on s'ubica.
 - Limitar la publicitat en els casos en que pot interferir o impedir la contemplació d'un element patrimonial d'interès.
 - Retirar les estructures i en desús d'antics cartells publicitaris.

ACCIONS

- A més a més de seguir les consideracions de la Llei 6/2005, de 2 de juny, de modificació de la Llei 7/1993, del 30 de setembre, de carreteres en relació a la publicitat, es considera una bona pràctica:
 - Regular la tipologia (formes, colors, dimensions) de la publicitat de les carreteres de manera que s'adapti a l'especificitat dels paisatges on s'ubica,
 - Limitar la publicitat en els casos en que pot interferir o impedir la contemplació d'un element patrimonial d'interès i
 - Retirar les estructures i en desús d'antics cartells publicitaris.
- Introducció en els plans d'ordenació urbanística municipal, per part dels municipis, un estudi específic sobre el **tractament paisatgístic del viari d'accés** a les poblacions.
- Mantenir i promoure, per part dels municipis, quan tècnicament sigui viable, **les fileres arbrades als accessos viaris a les poblacions**, amb espècies arbòries adaptades a l'indret.
- Elaborar **plans de millora paisatgística de les activitats comercials** associades als eixos viaris de les entrades als nuclis amb incidència visual (edificis, exposicions a l'aire lliure, instal·lacions adjacents, retolació, etc.). Les zones del Camp de Tarragona on aquesta actuació és prioritària són:
 - Les Gavarres a l'encreuament de la T-11 amb la A-7
 - Polígon comercial del Vendrell
 - Polígon Francolí, a la vora de l'antiga N-340 a l'entrada sud de Tarragona
 - Nou polígon comercial de Vila-seca, a la vora de la T-315 (autovia de Bellissens)

- Elaborar una **guia per a la integració paisatgística de les entrades dels nuclis** amb referència expressa a les males pràctiques que cal evitar.
- Aprofitar els instruments de planejament municipal per **restaurar els entorns urbans** de:
 - Tarragona
 - Reus
 - El Vendrell
 - Valls
 - Montblanc
 - Miami Platja
 - Continu urbà del Baix Penedès, des de Coma-ruga fins Cunit

OBJECTIU 10

Uns espais periurbans de les grans i mitjanes ciutats, dissenyats amb criteris d'integració i aportació de nous elements d'interès en el paisatge.

CRITERIS

- Eliminar els elements obsolets, i evitar-ne la proliferació de nous.
- Ordenar paisatgísticament aquests espais periurbans per endreçar-los tot integrant les infraestructures de comunicació, els conreus, els barrancs i rieres, el patrimoni construït (antic i modern), i els espais naturals.
- Integrar paisatgísticament els diferents espais verds urbans (parcs, zones verdes, places, passeigs, etc.) en xarxes connectades amb els espais oberts circumdants, en la línia de les anomenades vies verdes, definint itineraris paisatgístics que enllacin la infraestructura viària rural, els components del medi natural i els teixits urbans.
- Respectar una distància mínima entre els nous assentaments urbans i les infraestructures viàries i ferroviàries de gran capacitat existents, per preservar la tranquil·litat i el benestar dels residents, alhora que permeti conservar uns paisatges de qualitat entre un i altre tipus d'ús.
- Promoure la gestió i recuperació dels espais agrícoles abandonats o de zones nues que no acullen cap activitat, de forma que es contribueixi a la millora i la conservació dels corredors.
- Promocionar els espais periurbans per potenciar el seu ús lúdic entre la població, a través de l'establiment d'itineraris senyalitzats i la creació d'àrees recreatives.

ACCIONS

- Impulsar la **reflexió i el debat sobre els espais periurbans** per tal de consensuar determinats criteris i metodologies pel que fa a l'àmbit territorial de referència.

- Millorar la qualitat paisatgística **dels espais periurbans de la unitat Reus-Tarragona**, des dels Prats de la Pineda fins el Francolí, relligant els espais periurbans de Vila-seca, La Canonja, barris de ponent (Bonavista, Campclar, Torreforta,...), i Constantí, creant espais, àrees i itineraris per al seu ús públic.

OBJECTIU 11

Uns polígons industrials, energètics, logístics i àrees terciàries (comercials i d'oci) ubicats en zones visuals no preferents o notòries i dissenyades tenint en compte la integració amb l'entorn dels perímetres que confronten amb el sòl no urbanitzable.

CRITERIS

- Promoure polígons industrials i terciaris mancomunats supramunicipalment, amb criteris de minimització de l'exposició visual, l'ocupació, i la fragmentació del paisatge, com a mecanisme per evitar la multiplicació de polígons, de forma que es concentrin recursos econòmics i humans; i es comparteixin els costos i beneficis econòmics, socials i ambientals resultants. Això és especialment important en els municipis de les unitats de paisatge de la Plana de l'Alt Camp, de la Plana del Baix Camp, Reus-Tarragona, Baix Gaià, i Plana del Baix Penedès.
- Condicionar la construcció de nous polígons industrials i terciaris al desenvolupament d'un percentatge del sòl programat en el planejament urbanístic municipal vigent.
- Prioritzar la localització dels nous projectes en sectors de creixement contigus a superfícies urbanitzades o ja construïdes i optimitzar les infraestructures i serveis preexistents.
- Excloure la construcció de polígons industrials i comercials en àrees compreses en espais amb valors especialment rellevants.
- Reubicar progressivament les indústries aïllades en polígons industrials per evitar la dispersió de les construccions. Això és especialment important a les unitats de la Plana del Baix Camp, Camps del Francolí, Plana de l'Alt Camp, Reus- Tarragona.
- Minimitzar la il.luminació de les façanes dels polígons industrials que confronten amb sòls no urbanitzables.
- Posar una atenció especial en la localització de les sitges, en particular aquelles que es trobin a prop dels nuclis urbans. Evitar que aquestes es pintin de colors estridents o que siguin lluents.
- Plantar franges arbrades als límits dels polígons industrials que confronten amb sòls no urbanitzables i sòls urbans.

ACCIONS

- Elaboració de **plans de recuperació paisatgística** dels polígons industrials, comercials i sitges que contemplin la creació de franges arbrades (constituïdes per: fileres d'arbres, tanques, vegetals, espais enjardinats, etc), l'enllumenat, el tractament dels accessos i les trames viàries internes, i el tractament dels paraments, cobertes i rètols. A efectes d'aquest catàleg, es consideren prioritaris els polígons de Tarragona, Constantí, Valls i el Pla de Santa Maria, els polígons químics nord i sud, i el complex energètic situat al municipi de Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant.
- Els plans d'ordenació municipal haurien d'elaborar un projecte global d'aparcaments, de zones comunes i de zones verdes, que permetés assolir una qualitat paisatgística adequada per a la nova trama industrial i comercial. Això és especialment important als municipis de la Plana de l'Alt Camp, de la Plana del Baix Camp, Reus-Tarragona, Baix Gaià, la Plana del Baix Penedès, i el Litoral del Penedès.
- Estudiar **mecanismes fiscals** per compensar els polígons industrials i comercials que impulsin polítiques de millora paisatgística. La concessió d'aquestes compensacions fiscals estarà supeditada al disseny i execució d'un pla de millora paisatgística adoptat per totes les empreses ubicades en aquests àmbits territorials.
- Iniciar una **campanya de clausura dels abocaments incontrolats** mitjançant la disciplina sectorial.

OBJECTIU 12

Uns parcs eòlics i parcs solars fotovoltaics planificats amb visió de conjunt a escala regional i implantats d'acord als elements que configuren el paisatge.

CRITERIS

Criteris exclusius per als parcs eòlics

- Evitar en la mesura del possible la instal·lació de parcs eòlics en emplaçaments que alterin els fons escènics que reconeix el catàleg.
- Procurar que els parcs eòlics se situïn a la màxima distància possible dels nuclis urbans, els miradors reconeguts i els principals elements paisatgístics de valor.
- Unificar el model d'aerogenerador dins d'un mateix parc i també, si és possible, entre parcs eòlics molt propers.
- Minimitzar els moviments de terres a realitzar i l'eixamplament o obertura de camins i restaurar el viari a l'amplada original quan sigui factible.
- Revegetar totes les superfícies denudades a base d'espècies autòctones i amb patrons de plantació similars a les formacions presents a l'entorn i pròpies del paisatge de la zona i garantir el manteniment de la vegetació implantada durant un mínim de dos anys.

Criteris exclusius per als parcs solars fotovoltaics

- Prioritzar les instal·lacions solars en cobertes d'edificacions existents i futures.
- Prioritzar la localització de parcs solars de grans dimensions en sectors amb poca visibilitat.
- Evitar la concentració de grans parcs solars en zones amb exposició visual alta i nombre d'observadors potencials alt.
- Situar els elements que constitueixen el parc solar de la manera més regular, ordenada, compacta i pròxima a les edificacions possible.
- Escollir els elements captadors de les mínimes dimensions possibles i utilitzar models únics i homogenis dins el parc solar.

- Ubicar els equips necessaris per al funcionament de les instal·lacions de parcs solars en el mínim nombre de construccions possible, preferiblement en una única, que en tot cas compliran allò disposat a l'apartat d'edificacions aïllades. Les instal·lacions s'hauran de situar sempre que sigui possible dins de les construccions existents o en cossos annexos a elles. Quan no se situïn adjacents o a l'interior de construccions, valorar la conveniència de col·locar-les el més a prop possible del punt de connexió per minimitzar l'estesa elèctrica aèria.
- Garantir uns acabats adequats de les construccions. Com a criteri general, es recomana un acabat de color terròs dins la gamma del sòl de l'entorn en paraments i fusteries. Escollir colors foscos i mats per a les cobertes metàl·liques.

criteris comuns per als parcs eòlics i solars

- Contemplar la possibilitat que els beneficis d'aquestes instal·lacions revertixin en la millora i restauració dels paisatges que envolten els parcs eòlics i solars, o bé en la provisió de serveis i equiptaments per als municipis de la zona.
- Evitar realitzar tancaments en els parcs solars i els edificis associats, llevat que siguin estrictament imprescindibles, com per exemple en les subestacions elèctriques.
- Minimitzar l'obertura de nous accessos i la construcció de noves edificacions.
- Situar les edificacions lligades als parcs solars i eòlics preferentment en els terrenys menys exposats visualment o on els moviments de terres a realitzar siguin mínims i disposar d'un enjardinament exterior en consonància amb la vegetació de l'entorn.
- Prioritzar projectes cooperatius liderats per agents del propi territori i/o a aquells en què participin ajuntaments de l'entorn.
- Evitar en la mesura del possible l'afectació i desboscament de masses forestals i de conreus agrícoles arboris per a la implantació de parcs eòlics i solars.
- Tenir en compte en el disseny de parcs eòlics i solars els efectes de covisibilitat i l'impacte acumulatiu amb altres parcs existents o futurs.
- Considerar els trets estructurals del paisatge (geometria del parcel·lari, orografia, camins, xarxa hidrogràfica, vies de comunicació, arbres singulars, marges de pedra seca, formacions vegetals d'interès ecològic o paisatgístic, patrimoni construït, i demés elements de valor històric, natural, estètic, simbòlic i espiritual reconeguts en aquest catàleg) en el disseny de les instal·lacions eòliques i solars.
- Adaptar el disseny de les edificacions lligades als parcs eòlics i solars als criteris exposats a l'objectiu de qualitat paisatgística sobre edificacions aïllades, i el disseny dels vials d'accés a l'objectiu que persegueix unes infraestructures de comunicació lineals de qualitat. En tot cas, caldrà adaptar-se al parcel·lari existent, minimitzar l'amplada necessària i la pavimentació i adoptar pautes de plantació basades en la vegetació present a la xarxa de camins de la zona.

- Sempre que sigui possible, soterrar les línies elèctriques, de comunicacions, telefòniques i qualsevol altra que sigui necessària a l'interior dels parcs eòlics i solars.

ACCIONS

- Promocionar la **participació i planificació conjunta** sobre la instal·lació de nous parcs eòlics i solars en el seu entorn, en la mesura que sigui possible i d'acord amb la normativa i les directrius existents a l'àmbit català
- **Fomentar la renovació**, per part de les empreses, de la **tecnologia dels aerogeneradors** dels parcs eòlics d'anterior generació, a fi de reduir el nombre d'aerogeneradors que es requereixen per assolir un mateix nivell de potència.
- Tenir en compte la **cartografia del Catàleg** com a informació de base per a la futura planificació de la implantació de d'instal·lacions energètiques a Catalunya.
- Promoure la **regulació en els nous plans d'ordenació urbanística municipal**, o la en la revisió dels vigents, de la implantació d'instal·lacions eòliques i solars dins dels respectius termes municipals. En aquest sentit, es tindrà en compte la informació continguda en aquest Catàleg.
- Establir un sistema de control *a posteriori* d'adopció efectiva de les **mesures d'integració paisatgística** previstes en el contingut de cada EIIP.
- **Sensibilitzar la població** sobre la funció d'aquestes instal·lacions elèctriques en termes de producció d'energia renovable i sobre les possibilitats d'integració paisatgística d'aquests parcs.

OBJECTIU 13

Uns fons escènics de qualitat que mantinguin els referents visuals i identitaris del Camp de Tarragona i no incorporin elements estranys o aliens.

CRITERIS

- Minimitzar elements potencialment distorsionadors sobre les línies de carena dels fons escènics definits en aquest Catàleg (Montmell i Montagut, serra de Miramar, la Mussara, serra de pradell-l'Argentera, mola de Coldejou, serra de Llaberia, muntanyes de Tivissa-Vanedellòs, el Montsant, serra de la Figuera, la Gritella, cingles de Siurana, serres de Vilobí i el Tallat).
- Excloure la concessió de noves llicències d'exploració d'activitats extractives en els llocs més visibles, en els termes que han estat definits en aquest catàleg del paisatge, independentment de les altres limitacions fixades per la normativa sectorial vigent.
- Estudiar en les explotacions extractives clausurades o abandonades sense haver estat restaurades abans de procedir a la restauració, el seu valor ecològic i potenciar el seu paper com a hàbitat d'espècies animals i vegetals rupícoles, algunes de les quals tenen actualment unes poblacions molt fràgils al nostre país, cas del duc (*Bubo bubo*). A partir d'aquest estudi, decidir les orientacions per a una eventual restauració.
- Emprar, si s'escau, algunes de les pedreres abandonades o clausurades sense restaurar i amb escàs valor ecològic com a escenaris per a activitats socials i culturals: auditoris a l'aire lliure, circuits controlats de motocicletes o BTTs, etc., una vegada s'hagin dut a terme les actuacions de consolidació i adequació escaients.

ACCIONS

- Elaborar la **representació cartogràfica** de detall dels perímetres que formen les línies de carena i que constitueixen els *fons escènics* del Camp de Tarragona, a partir de la consideració com a punt d'observació dels nuclis de població i la xarxa viària bàsica.
- Tenir en compte en la redacció i revisió dels Plans d'Ordenació de les Antenes de Telefonia Mòbil i altres instal·lacions de radiocomunicacions (*POAIR*). Les línies de carena definides pel Catàleg com a fons escènic com a paisatges especialment fràgils

on cal minimitzar la presència d'antenes i la definició de APIRS (Àrea Programada per Instal·lacions de Radiocomunicació)

- Instal·lar **taules d'orientació en la xarxa de miradors** (veure Objectiu de qualitat paisatgística 14) que assenyalin els diferents elements orogràfics que constitueixen el *fons escènics* del Camp de Tarragona, amb esment dels elements no geomorfològics que també en puguin formar part.
- Restaurar les àrees d'activitats extractives afectades per la normativa vigent en la matèria, especialment les que siguin visibles des d'un ampli sector del territori (com la de l'Hospitalet de l'Infant). Aquesta restauració hauria de tenir en compte criteris d'ordre paisatgístic, vetllant per una correcció dels pendents, per assolir la integració de l'àrea afectada al paisatge circumdant i per revegetar amb espècies pròpies de la zona.
- Establir programes d'educació i d'interpretació que relacionin i expliquin la presència, antiguitat i localització dels referents visuals del Camp de Tarragona i els relacionin amb la resta de valors paisatgístics que contenen.

OBJECTIU 14

Una xarxa de miradors que posin en valor les panoràmiques més rellevants i permetin descobrir la diversitat i matisos dels diferents paisatges del Camp de Tarragona

CRITERIS

- Facilitar l'observació, el gaudi i la interpretació del paisatge a tots els ciutadans, amb atenció especial a les persones que presenten problemes de mobilitat.
- Restringir l'existència d'obstacles que impedeixin o alterin l'observació del paisatge des dels miradors identificats en el catàleg.

ACCIONS

- **Integrar** la xarxa de miradors i recorreguts definida en el Catàleg **en les estratègies turístiques** per tal de fomentar el paisatge com un atractiu turístic de primer ordre.
- **Impulsar** una **xarxa bàsica de miradors**. Els prioritaris, per les seves característiques, són:
 - Coll de Belltall (C-14)
 - Nucli de Forès
 - Cingles de la Mussara
 - Coll de Lilla (N-240)
 - Nucli de Miramar
 - Venta de la Llena (C-242)
 - Castell-Monestir de Santes Creus
 - Torre del Pretori de Tarragona
 - Mirador de la Pena (Bosc de Poblet)

- **Elaborar un document de criteri d'implantació en el paisatge de miradors** amb indicació de superfícies mínimes, tipus de senyalització, accessibilitat mínima, adaptació a la mobilitat reduïda, equipament bàsic, etc. per tal de dotar d'una única línia d'estil a tots els miradors de la xarxa, amb independència del promotor.

OBJECTIU 15

Uns mosaics agroforestals de conreus de secà, productius, i vinculats al manteniment dels elements de pedra seca de suport a l'agricultura, o exemples vius de paisatges de la trilogia mediterrània per excel·lència (blat, vinya i olivera/ametller).

CRITERIS

- Conservar el mosaic agroforestal com a patró agrícola d'elevada biodiversitat, valor històric i estètic i interès interpretatiu de la contribució humana sobre el paisatge.
- Vincular la conservació del paisatge a l'explotació agrícola en termes de respecte a determinats valors i elements.
- Posar en valor determinats elements de suport a l'activitat agrícola, construïts per l'acció humana al llarg dels darrers dos segles per tal d'obrir noves vies de desenvolupament rural lligats al turisme de descoberta i interpretació (mosaic de parcel·les del Montsant Occidental, arquitectura de la pedra seca al Baix Priorat, la Serra de Llaberia, les Muntanyes de Tivissa-Vandellòs, la Plana de l'Hospitalet de l'Infant, la Conca de Poblet, la Plana de l'Alt Camp, l'Alt Gaià, i al Massís de Bonastre; mines d'aigua a la Plana del Baix Camp, i als Camps del Francolí,...).
- Coordinar els diferents agents i administracions que intervenen en els processos de concentracions parcel·làries, per tal d'evitar una implementació sectorialitzada o que no tingui en compte tots els interessos que hi concorren.
- Donar valor afegit als productes primaris d'aquestes zones, el vi, els fruits secs, l'oli, i els productes d'horta, mitjançant estratègies de valorització del paisatge local i de diferenciació del tipus de producció.
- En les intervencions del territori (enginyeria i noves construccions) i en els processos de concentració parcel·laria, respectar la xarxa hidrogràfica natural i de camins i minimitzar els moviments de terra, la modificació topogràfica, i l'eliminació de vegetació. Això és especialment significatiu a la Conca de Poblet, la Plana de l'Alt Camp, l'Alt Gaià, els Camps de Santes Creus.

ACCIONS

- Destinar un **percentatge de la superfície afectada per processos de concentració** parcel·laria al manteniment de marges, guarets i erms. Aquest percentatge pot sortir de l'anomenada *massa comuna*, percentatge de la superfície que s'exclou de la reparcel·lació per a l'aprofitament privat per a destinar-se a camins, usos generals, etc.
- **Senyalització de les carreteres** C-14, C-241, N-240 (A-27), C-37, TV-2004, C51, N-420, P-2002, T-310, TV-3001, TV-3223, TV-7013, T-704, C-242, i-313, que creuen els principals paisatges agroforestals i de la trilogia mediterrània amb indicacions de la seva existència i com a element d'identitat del Camp de Tarragona.
- Establir una **tipologia de marges** (per tipus de construcció, alçada, etc.) que s'han de conservar necessàriament per a evitar la erosió i la pèrdua de sòls.
- Posar en valor els mosaics agroforestals mitjançant plafons interpretatius situats en els principals miradors del paisatge de la trilogia mediterrània. Aquests miradors són:
 - Coll de Belltall (C-14)
 - Forés
 - Coll de Lilla (N-240)
 - Miramar
 - Castell de Saburella
 - Santes Creus (TP-2002)
 - La Mussara
 - Castell-Monestir d'Escornalbou

OBJECTIU 16

Uns paisatges de la vinya ben conservats i gestionats que revaloritzin els productes vinícoles que s'hi produeixen, on la vinya conviu amb altres conreus de secà generant mosaics agrícoles.

CRITERIS

- Conservar els paisatges de la vinya com a patró agrícola d'elevada singularitat (en el cas del Priorat històric), valor productiu i valor estètic.
 - Vincular la conservació del paisatge de la vinya a l'explotació agrícola en termes de respecte a determinats valors i elements dels paisatges, i com a element vinculant a la pròpia qualitat dels productes vitivinícoles derivats.
 - Posar en valor determinats elements de suport a l'activitat agrícola, construïts per l'home al llarg dels darrers dos segles per tal d'obrir noves vies de valorització dels productes derivats (vins i caves), així com per al desenvolupament rural lligats al turisme de descoberta i interpretació.
 - Coordinar els diferents agents i administracions que intervenen en els processos de producció i comercialització dels vins i caves per tal d'intercanviar experiències i establir uns criteris comuns per a la consolidació del sector.
 - Potenciar el valor afegit que sobre els productes vitivinícoles genera el manteniment de determinats paisatges de la vinya, que permet diferenciar-ne la producció respecte altres productes semblants.
 - En les intervencions del territori (enginyeria i noves construccions) i en els processos de concentració parcel·laria, respectar la xarxa hidrogràfica natural i de camins i minimitzar els moviments de terra, la modificació topogràfica, i l'eliminació de vegetació.
- la anomenada *massa comuna*, percentatge de la superfície que s'exclou de la reparcel·lació per a l'aprofitament privat per a destinar-se a camins, usos generals, etc.
- **Inventariar els elements del patrimoni construït tradicional del paisatge de la vinya** (marges, feixes, tanques, tècniques tradicionals) i les seves mostres més excepcionals en el Camp de Tarragona per tal d'avaluar-ne l'estat i preservar-los.
 - **Senyalització de les carreteres** N-420, T-710, T-702, T-740, TP-2002, C- 51, C- 14, N-240, TP-2125 que creuen els principals paisatges de la vinya amb indicacions de la seva existència i com a element d'identitat del Camp de Tarragona.
 - Establir en el si de les Denominacions d'Origen uns **criteris mínims** (en pendents dels talussos, amplades de bancals, etc.) per a les noves plantacions per tal que puguin integrar-se a la DO, a l'estil del que ja estan fent la DOQ Priorat.
 - Posar en valor el paisatge de la vinya mitjançant plafons interpretatius situats en els principals miradors del paisatge de la vinya. Aquests miradors són:
 - La Morera de Montsant
 - Siurana
 - La Figuera
 - Coll de Belltall (C-14)
 - Forés
 - Montmell
 - Talaia del Penedès (TP-2442)
 - Santes Creus (TP-2002)
 - Vila-rodona (TV-2204)
 - Albinyana (Puig de Sant Antoni)

ACCIONS

- Destinar un **percentatge de la superfície afectada per processos de concentració parcel·laria** al manteniment de marges, guarets i erms. Aquest percentatge pot sortir de

OBJECTIU 17

Un paisatge del garrofer que generi espais agrícoles de qualitat en espais agrícolament marginals en base al treball de la pedra seca, conservat com a referent estètic i identitari del litoral mediterrani tarragoní, i com espais tampó/de transició entre els espais urbanitzats i els espais naturals.

CRITERIS

- Fomentar accions de restauració, millora i valorització del paisatge del garrofer, principalment dels camps adjacents a les àrees urbanes, a causa de l'alt índex d'exposició visual a què estan sotmesos.
- Mantenir i valoritzar els corredors agrícoles formats per camps de garrofers que s'interposin entre les peces aïllades d'espai construït i entre els nuclis urbans del litoral del Camp de Tarragona.
- Garantir l'accés als paisatges del garrofer, que han de mostrar-se a la població del Camp de Tarragona com un paisatge atractiu, obert i acollidor, que convida a la descoberta.
- Mantenir els antics camins agrícoles tot facilitant la seva senyalització i aprofitament com a itineraris turístics i de promoció de rutes de descoberta del paisatge del garrofer.
- Posar en valor el paisatge del garrofer mitjançant plafons interpretatius situats en els principals miradors del paisatge del garrofer. Aquests miradors són:
 - La Riera de Gaià (Pujol Rodó)
 - Calafell (Turó de la Font, Castell de Calafell)
- **Senyalització de les carreteres T-202, T-211 i TV-2041** que creuen el paisatge del garrofer amb indicacions de la seva existència i com a element d'identitat del litoral de Tarragona.
- **Habilitar** mecanismes i **incentius econòmics** adreçats als propietaris per a la restauració i/o rehabilitació dels habitatges i construccions i el manteniment dels elements característics de l'arquitectura tradicional.
- Impulsar fórmules de **custòdia del territori** entre propietaris privats i entitats de custòdia per a la gestió responsable del paisatge del garrofer al litoral del Camp de Tarragona amb una implicació activa de la societat civil.

ACCIONS

- **Identificar les àrees de conreu del garrofer amb més valor paisatgístic** a causa de la seva extensió; diversitat d'elements i estructures; posició estratègica; valors culturals, estètics i identitaris que serveixin de base per a establir les àrees susceptibles de ser preservades.
- **Inventariar els elements del patrimoni construït tradicional del paisatge del garrofer** (marges, feixes, tanques, tècniques tradicionals) i les seves mostres més excepcionals en el Camp de Tarragona per tal d'avaluar-ne l'estat i preservar-los.

OBJECTIU 18

Un paisatge de l'avellaner del sector central del Camp gestionat en base a la seva singularitat i identitat, i que permeti la revalorització dels productes agrícoles.

CRITERIS

- Fomentar accions de restauració, millora i valorització del paisatge de l'avellaner, principalment dels camps adjacents a les àrees urbanes, a causa de l'alt índex d'exposició visual a què estan sotmesos.
- Garantir l'accés als paisatges de l'avellaner, que han de mostrar-se a la població del Camp de Tarragona com un paisatge atractiu, obert i acollidor, que convida a la descoberta.
- Mantenir els antics camins agrícoles tot facilitant la seva senyalització i aprofitament com a itineraris turístics i de promoció de rutes de descoberta del paisatge de l'avellaner.
- Impedir que proliferin les casetes no regulades enclavades en les parcel·les agrícoles, a causa de la disminució de la funció productiva del conreu i la seva substitució per unes funcions de lleure i esbarjo.

ACCIONS

- **Identificar les àrees de conreu de l'avellaner amb més valor paisatgístic** a causa de la seva extensió; diversitat d'elements i estructures; posició estratègica; valors culturals, estètics i identitaris que serveixin de base per a establir les àrees susceptibles de ser preservades.
- **Inventariar els elements del patrimoni construït tradicional del paisatge de l'avellaner** (marges, feixes, tanques, tècniques tradicionals, sistemes de reg,...) i les seves mostres més excepcionals en el Camp de Tarragona per tal d'avaluar-ne l'estat i preservar-los.

- Posar en valor el paisatge de l'avellaner mitjançant plafons interpretatius situats en els principals miradors del paisatge de l'avellaner. Aquests miradors són:
 - Almoester
 - La Selva del Camp
 - Alcover
 - El Purgatori (Alcover)
 - Puigdelfí
 - Campanar de Valls
 - Botarell
 - Maspujols
- **Senyalització de les carreteres** TV- 7013, T-320, TV- 3101, T-704, C-242 (entre Les Borges del Camp i Cornudella), TV-7222, TV-7223, TV-742, TP- 7225, C-37 (entre Alcover i Valls) que creuen els principals paisatges de l'avellaner amb indicacions de la seva existència i com a element d'identitat del Camp de Tarragona.
- **Impulsar fórmules de custòdia del territori** entre propietaris privats i entitats de custòdia per a la gestió responsable del paisatge de l'avellaner del Camp de Tarragona amb una implicació activa de la societat civil.
- **Regular l'aspecte de les edificacions** ja existents pel que fa als tipus de materials emprats, els acabats i el codis cromàtics emprats en les cobertes.

OBJECTIU 19

Uns paisatges dels conreus herbacis de secà, característics de la Baix Segarra, que es mantinguin nets d'elements que en trenquin la seva configuració actual.

CRITERIS

- Fomentar accions de restauració, millora i valorització del paisatge dels conreus herbacis de secà, principalment dels camps adjacents a l'entorn del nucli urbà de Santa Coloma de Queralt i de l'eix de la carretera C-241, per l'alt índex d'exposició visual a què estan sotmesos.
- Garantir l'accés als paisatges dels conreus herbacis de secà, que han de mostrar-se a la població del Camp de Tarragona com un paisatge atractiu, obert i acollidor, que convida a la descoberta.
- Vetllar perquè les noves construccions relacionades amb l'activitat agrària (magatzems, granges,...) s'integrin adequadament en el paisatge.
- Evitar que processos de concentració parcel·laria provoquin una transformació excessiva d'aquest singular paisatge agrícola.
- Mantenir els antics camins agrícoles tot facilitant la seva senyalització i aprofitament com a itineraris turístics i de promoció de rutes de descoberta del paisatge dels conreus herbacis de secà.
- Vetllar perquè el procés d'implantació de centrals eòliques no alteri el paisatge dels conreus herbacis de secà, evitant-ne la massificació i la ubicació en indrets on entrin en competició amb les fites patrimonials rellevants o minorin la qualitat de les façanes de les poblacions.
- Mantenir, a través de la inclusió de la normativa corresponent en els respectius POUM, les façanes i els perímetres visuals dels nuclis rurals de Forés, Passanant, Conesa, Savallà del Comtat, Albió, Llorac, la Cirera, Rauric, Aguiló, Glorieta, Vallfogona de Riucorb, Les Piles, Biure de Gaià, i Guialmons, a la vegada que les noves construccions s'integrin en el paisatge preexistent.

ACCIONS

- Posar en valor el paisatge dels conreus herbacis de secà mitjançant plafons interpretatius situats en els principals miradors del paisatge dels conreus herbacis de secà. Aquests miradors són:
 - Forès
 - Coll de Belltall (C-14)
 - Savallà del Comtat
 - Montargull
 - Segura
- Impulsar **fórmules de custòdia del territori** entre propietaris privats i entitats de custòdia per a la gestió responsable del paisatge dels conreus herbacis de secà del Camp de Tarragona amb una implicació activa de la societat civil.
- Regular l'**aspecte de les edificacions** ja existents pel que fa als tipus de materials emprats, els acabats i el codis cromàtics emprats en les cobertes.

OBJECTIU 20

Uns paisatges fluvials, especialment dels rius Francolí i Gaià, però també del conjunt de barrancs i rieres, conservats conforme a la seva dinàmica i funcionalitat i accessibles per activitats de gaudi.

CRITERIS

- Garantir el cabal ecològic dels cursos fluvials que tenen concessions de captació d'aigües, especialment en el cas del riu Gaià i el Siurana.
- Restauració i naturalització els trams degradats de les riberes fluvials. La restauració ecològica de les formacions ripàries dels cursos fluvials emprará sempre les espècies pròpies dels ecosistemes de ribera del Camp de Tarragona.
- Considerar especialment la integració paisatgística en les obres públiques que afectin o travessin trams fluvials.
- Posar en valor el patró agrícola dels horts situats fora de la «zona fluvial», definit per l'estructura parcel·lària lineal perpendicular al curs del riu de forma allargassada.
- Considerar la vegetació de ribera com a valor paisatgístic en si mateixa, caracteritzada per l'estacionalitat i verticalitat de la formació i la sinuositat del traçat, en contrast amb els conreus.
- Mantenir lliures d'assentaments i edificis les àrees inundables no urbanitzades.
- Restringir la presència de mobiliari urbà i construccions en els parcs urbans o zones verdes compreses en trams fluvials, així com en l'àmbit del «sistema hídic» en els trams no urbans.

ACCIONS

- Realitzar un estudi del paisatge fluvial de les terres del Gaià, valorant l'opció d'atorgar una figura de protecció superior en aquest espai. L'estudi hauria de prendre en consideració els següents aspectes:
 - La gestió integral de la conca.
 - La connectivitat ecològica, social i paisatgística de tot l'espai i l'habilitació

d'una via verda, que permeti recórrer tot aquest espai a peu o en bicicleta, senyalitzant degudament i posant en valor aquesta zona:

- Desembocadura del Gaià i espais agrícoles adjacents
- Tram de meandres entre el Catllar i la Riera de Gaià
- Engorjats entre Vespella i Montferri
- Camps de Santes Creus (alberedes i espais agrícoles adjacents)
- Engorjats entre el Pont d'Armentera i Pontils
- La intervenció sobre els indrets més degradats.
- El manteniment i promoció de l'activitat agrària.
- Localitzar zones amb interès per a establir-hi acords de custòdia del territori.
- Identificar, cartografiar i classificar els elements d'interès presents en l'àmbit territorial (tanques, murs, camins antics, molins, arbredes d'interès paisatgístic, etc.).
- Elaborar programes d'educació, descoberta i sensibilització del paisatge fluvial, que inclogui passejos, rutes, miradors i l'establiment de mesures per a la promoció dels principals elements patrimonials i d'interès paisatgístic esmentats.
- Dissenyar una xarxa d'equipaments d'interpretació i senyalització (passejos, rutes, miradors, etc.) del patrimoni paisatgístic lligat al riu (bosc de ribera, hortes, xarxa hidràulica,...) i a la conca (castells del Gaià, pedra seca,...).
- Valorització de les làmines d'aigua, condicionades, en el cas del pantà del Gaià, a la recuperació del cabal ecològic aigües avall de la presa.

- Regular les extraccions d'àrids que afecten bona part de les lleres fluvials de les rieres meridionals del Camp (Alforja, Maspujols, Riudecanyes,...) i restaurar-ne les que estiguin en desús.
- Garantir que en les actuacions que afectin les comunitats de ribera, les franges de vegetació que segueixen canals i sèquies, el domini públic hidràulic i els projectes de nous embassaments o minicentrals, es requereixi l'Estudi d'impacte i integració paisatgística, en els termes que preveu el Decret 343/2006 de 19 de setembre.
- Desenvolupar plans de gestió per als espais inclosos a l'inventari de zones humides de Catalunya.
- Promoure que els nous plans d'ordenació urbanística municipal, o la revisió dels vigents, introdueixin els següents aspectes paisatgístics:
 - L'anàlisi i la recuperació del sistema fluvial, amb la finalitat de garantir la seva funció com a connector ecològic i paisatgístic.
 - L'anàlisi i la conservació i/o restauració de la vegetació natural de ribera.
 - L'anàlisi i l'ordenació del patrimoni.
 - L'anàlisi i l'ordenació de les façanes fluvials de més interès paisatgístic i la planificació, la gestió i la recuperació de les restants.
 - L'anàlisi i la recuperació i/o implantació dels camins de riu.
- Inventariar els elements patrimonials de valor històric i cultural que presenta el paisatge fluvial (molins, rescloses, sèquies, ponts, etc.). En la mesura del possible, crear plans especials urbanístics i projectes per a la seva ordenació, gestió i restauració.
- Creació i/o recuperació de camins de riu, és a dir, camins que recorren la ribera, per tal de promoure el seu ús per part de la ciutadania, facilitar el seu accés i posar en valor el seu patrimoni. Caldria recuperar preferentment els camins de riu de la riera de Riudecanyes, de la riera d'Alforja, de la riera de Riudoms o de Maspujols, del riu Francolí, del riu Gaià, i de la riera de la Bisbal.
- Crear espais de lleure accessibles a la població en punts adequats de les riberes dels principals rius del Camp de Tarragona: Francolí, Gaià, Siurana i Montsant.
- Evitar els abocaments incontrolats o deposició de runes en els sistemes fluvials de l'àmbit territorial.
- Promoure i donar suport a les iniciatives de custòdia del territori dels paisatges fluvials.
- Promoure, en assentaments o polígons de dimensions mitjanes o petites, la depuració mitjançant sistemes de depuració biològics a través de basses de llacunatge o altres sistemes similars que permetin la creació d'un nou paisatge fluvial i la integració paisatgística dels sistemes de sanejament.

OBJECTIU 21

Un paisatge del patrimoni històric vinculat a les construccions defensives, les construccions religioses, i les construccions productives, dotant-los d'un contingut i significació territorial i paisatgística.

CRITERIS

- Minimitzar l'impacte paisagístic de qualsevol infraestructura viària o energètica (generació i transport) a les àrees amb una elevada càrrega simbòlica i/o espiritual.
- Promoure el condicionament paisatgístic de les infraestructures i/o serveis d'ús públic associats als elements amb un alt valor històric i/o simbòlic en el paisatge tarragoní.
- Protegir els nuclis encimbellats compactes i amb fronteres nítides en el paisatge, sobretot amb els usos agrícoles.
- Impedir la localització de construccions d'alt impacte en les visuals de l'emplaçament (per alçada, colors, etc.) a fi de conservar els perfils de les localitats encimbellades.
- Adequar correctament l'ús de les zones verdes urbanes –tan per ubicació com per espècies arbòries- en els nuclis encimbellats quan la visió de la carena està fonamentalment caracteritzada per edificacions.
- Per a la planificació de les noves extensions urbanes, tenir en compte el patró paisatgístic preexistent, la topografia i la morfologia del terreny prèvia, les fites emblemàtiques, així com altres elements inventariats en aquest catàleg.
- Evitar que es perdi el perfil característiques d'algunes de les grans ciutats de la zona (Tarragona, Valls, Montblanc).
- Protegir, conservar i delimitar els dominis dels camins tradicionals que articulen el territori: camins rals, camins ramaders, carrerades, camins de sagrament, camins de ronda, etc. Aquests elements, a part de representar un patrimoni històric que explica molts cops la lògica territorial de la distribució dels elements patrimonials, permet la interconnexió dels seus diversos elements. Aquests elements viaris s'integraran al planejament urbanístic, ja sigui al pla d'ordenació urbanística municipal que correspongui, o a un pla especial urbanístic a l'efecte.
- Coordinar i establir sinèrgies entre les diferents administracions o organisme competents o involucrats en la preservació del patrimoni arquitectònic històric.

- Difondre el coneixement d'aquest patrimoni i patrons d'assentament característics del Camp de Tarragona.

ACCIONS

- **Elaborar inventaris de les construccions defensives, les construccions religioses, i les construccions productives** i elements relacionats amb indicació, entre altres, del valor, estat de conservació i potencial turístic de cada element. L'inventari hauria d'establir l'àmbit territorial que s'ajusta al paisatge del patrimoni històric vinculat a les construccions defensives, les construccions religioses, i les construccions productives. El desenvolupament de Cartes del paisatge en aquest àmbit territorial és una via molt útil per assolir aquest fi.
- Elaborar un model d'ordenança **de pautes arquitectòniques per a una correcta integració volumètrica, tipològica, cromàtica i paisatgística de les construccions en nuclis de població encimbellats**. Aquesta normativa hauria de regular l'aspecte de les edificacions de la façana paisatgística de primera línia donat el valor identitari i característic que posseeixen i ser adaptada a la realitat de cada nucli i incorporada, de manera adequada i suficient, al planejament urbanístic.
- Establir un **protocol de rehabilitació** (materials, cobertes, paraments, etc.) per als diferents elements que constitueixen patrimoni històric vinculat a les construccions defensives, les construccions religioses, i les construccions productives, que sigui d'aplicació en aquelles accions finançades per administracions.
- Elaborar **plans de promoció i estratègies de valorització integral** que compreguin una interpretació històrica i simbòlica per a cada àmbit del potencial turístic dels diversos paisatges associats al patrimoni històric de les construccions defensives, religioses, o productives.
- **Senyalitzar amb infraestructura física** –associada a carreteres o als miradors contemplats en aquest catàleg- les àrees i els elements d'alt valor paisatgístic

identificades en el Catàleg, i que es resumeixen en les següents àrees:

- Ruta del Cister, entre els monestirs de Santes Creus, Poblet, i Vallbona de les Monges.
 - Paisatges mironians de Mont-roig del Camp
 - Paisatges vitivinícoles del Priorat
 - Paisatges cerealístics de la Baix Segarra
 - Paisatges espirituals del Montsant
 - Paisatges naturals de les Muntanyes de Prades
 - Paisatges litorals agro-forestals del Baix Gaià
- En els miradors i recorreguts no només es faran senyals que referenciïn el paisatge, sinó que s'instal·laran plafons explicatius dels seus valors. En aquest sentit, es promourà la revisió –i, si s'escau, substitució de la senyalització paisatgística existent, tot cercant, en la mesura del possible, un sistema homogeni a l'efecte per a tot l'àmbit territorial. De tota manera, la senyalització sempre haurà de ser molt curosa, presentar unes dimensions adequades, fer-se amb uns materials que respectin el caràcter de l'indret i tenir com a premissa bàsica la concisió: pocs senyals i plafons, però ben pensats.
 - Vetllar, en els nous plans d'ordenació urbanística municipal o en les revisions que es duguin a terme dels vigents, pel tractament específic i adequat d'aquells **paisatges agraris amb especial densitat d'elements històrics i culturals** –els molins, el sistema de sèquies, les mines, les cisternes, les feixes, els pous, les sínies, les barraques de pedra seca, pràctiques agrícoles, literatura, pintura, etc.-, que es recomana concretar en el desenvolupament ulterior d'un pla especial urbanístic específic.

- Desenvolupar els **itineraris** definits en aquest catàleg per fomentar la descoberta i el coneixement del paisatge associat al patrimoni històric de l'àmbit territorial.
- Senyalitzar les carreteres que creuen el paisatge associat al patrimoni històric amb indicacions de la seva existència i com a element d'identitat del Camp de Tarragona.
- Establir **plans de millora i condicionament paisatgístic** i, en el seu cas, de recuperació de l'entorn visual proper, per al patrimoni històric que constitueixen edificacions isolades en el sistema d'espais oberts i que es troben recollits a la cartografia del catàleg. Podrien finançar-se a través del Fons per a la protecció, gestió i ordenació del paisatge establert per la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge.
- Elaborar **programes d'educació i sensibilització** del paisatge associat al patrimoni històric defensiu, religiós, i productiu, que posin èmfasi en llur caràcter de paisatge atractiu, i obert i que convidi a la descoberta de diverses etapes de la història del territori i del país i la seva influència en el paisatge.

CRITERIS I ACCIONS TRANSVERSALS

La proposta de mesures i accions presenten un conjunt d'elements transversals que depassen els 21 objectius de qualitat paisatgística i que també han de ser considerats al Camp de Tarragona. A continuació es presenten les propostes de mesures i accions relatives a aquests elements transversals i que són aplicables a l'àmbit territorial del Camp de Tarragona.

- Promoure la **creació de consorcis supramunicipals** amb l'objectiu que les diferents administracions consensuin les mesures i accions compartides i estableixin mecanismes de gestió conjunta.
- Desenvolupar **instruments que permetin la concertació i el consens** en relació a la gestió, ordenació i protecció del paisatge per part dels diferents agents del Camp de Tarragona que hi intervenen (polítics, econòmics i socials). Un exemple dels instruments a desenvolupar són les **cartes de paisatge**.
- Establir procediments (enquestes, fòrums de debat, etc.) per a la **participació activa de la població en les decisions sobre polítiques de paisatge**. Els mecanismes de participació haurien d'incloure la presentació d'informació visual infogràfica i tècniques de modelització que facilitin la comprensió.
- Crear un **premi per reconèixer els millors projectes d'integració paisatgística** de nous projectes i recuperació dels ja construïts, on es tinguin en consideració, entre altres, els aspectes estètics, de procés (participació) i d'integració amb l'entorn.
- Incorporar la **valoració dels elements intangibles del paisatge** (simbòlics, identitaris, etc.) en els procediments de participació a escala local, ja que sovint aquests elements són més fàcilment perceptibles pels habitants o els visitants d'un territori i aquesta es postula com l'escala l'òptima per a la seva identificació.
- Fomentar l'**educació en els valors del paisatge** a la població del Camp de Tarragona com a mecanisme de conscienciació de la necessitat de gestió, ordenació i protecció del paisatge.

- **Protegir i posar en valor el patrimoni intangible vinculat al paisatge** (tècniques tradicionals de treball de la terra, contes, cançons, pintura de paisatge, etc.), que han contribuït a la identitat dels paisatges.
- Endegar una **gestió activa del paisatge no visual**, per exemple, l'acústic, identificant les característiques no visuals del paisatge (per exemple, el so de les campanes a les zones on la dimensió històrica-cristiana forma part del caràcter del paisatge).